

„EZ NEM RÓLAM SZÓL”

Interjú

2025-06-11

Fráter Veronika

Horváth Gideon Párizsban tanult, Budapesten él és alkot. Installációiban többféle médium – fotó, film, könyv és szobor – találkozik. Munkái nagyban építkeznek queer és ökológiai elméletekből, megkérdőjelezzik az antropocentrizmust és a bináris világnézetet. Gyakran utal az ókori görög-római mitológiára, hogy megmutassa: a történetek már akkor is tele voltak mai értelemben vett queer szereplőkkel és témákkal. Művészetében ugyanakkor fontos szerepet kap az érzelmi és intuitív megközelítés is, nemcsak az elméleti háttér. Szobrainak fontos alapanyagai a méhviasz és a porcelán, mindkettő nagyon érzékeny és mégis rendkívül reziliens. Az ezek a falak nem minket védenek című kiállításon bemutatott új munkája, A legveszélyesebb ember kapcsán Fráter Veronika beszélgetett vele.

Amikor belépek *A legveszélyesebb ember* kiállítás terébe, először az elrendezettség szólít meg: itt mindennek megvan a pontos helye. Középen karcsú fém talpazaton hat hófehér porcelán kisplasztika alkot kört, köpenyes alakok, egymás felé kitért karokkal körtáncban kapcsolódnak össze egymással. A bejárathoz legközelebb eső falon hat piros borítójú könyv került műtárgyként egymás mellé. Előttük padok. Két oldalról két acél talpazatra állított fehér porcelán kisplasztika keretezi a könyvek sorát. A két figura ugyanazt a gesztust ismétli: egyik kezével magára mutat, a másikkal rám. A bejáratnál szemben falra erősített képernyőn rövidfilm forog loopban. Mágikusan hat rám, talán meg is illetődöm, mert a sötétségből lángok közül szól hozzám a művész. „Veszélyes vagyok” állítja konokul és tudom, hogy ezt az én nevemben is mondja. Hiszen a porcelán figurák is, amelyek magukra mutatnak, egyben rám is mutatnak. Van egy harmadik kisplasztika is, egy számon ülő emberalak, őt találok meg legutoljára.

Óvatosan járok körbe, nehogy egy meggondolatlan mozdulattal leverjek egy porcelán figurát. A művész kiteszi a szobrait ennek a veszélynek.

HG: Úgy képzeltem el a kiállítást, mint csapda helyzetet. Besétál valaki a kiállítótérbe, és ha sikerül elkapni a figyelmét, ha bevonódik a történetekbe, akkor csapdába kerül, amitől esetleg árnyalódik a világnézete. Ezért fontos, hogy tudatosan lépjen be az ember a térbe, veszélyként érzékelje a kiállítást – allegorikusan, de konkrét fizikai veszélyként is. Amikor belép a térbe, érezze, hogy óvatosnak kell lennie a törékeny tárgyak miatt. Persze valójában pedig elég stabil a fémszerkezet, hozzá vannak rögzítve a porcelán nippek.

Igen, a törékeny porcelánon kívül a fém is jelen van, mint jóval kevésbé sebezhető anyag. Nemcsak a kisplasztika installációk talapzataként, de van itt két fém pad, ülőalkalmatosság, ami közvetlenül a kiállított könyvek közelében van elhelyezve.

HG: Amikor azon tűnődtem, mire ülnek majd a kiállítást megtekintő emberek, első gondolatom az volt, kényelmes értelmiségi foteleket helyezek el ide. Aztán rájöttem, hogy sokkal puritánabb megoldásra van szükség. Fém lóca.

Kényelmetlennek tűnik.

HG: A kiállított könyvekben olvasható szövegek nem kényelmes történetek, álságosnak éreztem volna, ha ezeket a legnagyobb kényelmet biztosítva tálalom.

Az OFF-Biennále fő témája a biztonság, amivel a cím, *A legveszélyesebb ember szépen összecseng.*

HG: A munkáimban szeretek olyan fogalmakkal dolgozni, amiket negatívnak gondolunk, pedig nem feltétlenül azok: sebezhetőség, kudarc, szégyen. A veszély is ilyen. Ezeket a fogalmakat szeretem kiforgatni és szubverzív módon vizsgálni [megkérdőjelezni a jelentésüket]. Ez a nagyobb fókusza az anyagnak. Van, ahol finoman köszön vissza, például a porcelán törékenységében; van, ahol egészen konkrétan, például a videómunkában, a tűz lángjai által.

De kutatásokat is folytattam a fogalmakhoz kapcsolódva. Évek óta foglalkozom queer elméletekkel, csoportokkal, szubkultúrákkal és arra lettem figyelmes, hogy nagyon komoly osztályvakság jellemzi ezt a diskurzust. Rengeteg történet láthatatlan marad.

Mit értesz pontosan osztályvakságon?

HG: Az a közeg, amiben én is alkotok évek óta, amelyben sokat beszélgetünk queer elméletekről, queer esztétikáról, iszonyatosan beszűkült látókörű – akár művészi, akár tágabb társadalmi értelemben. Van egy kisebb trend Franciaországban, Édouard Louis szépirodész és Didier Eribon szociológus írnak erről könyveket erős társadalomtudományos fókusszal. Azzal foglalkoznak, hogyan lehet interszekcionálisan (a biológiai és a társadalmi nem más személyes, társadalmi kereszteződéseit vizsgálva) beszélni a társadalmi helyzetről és a melegségről vagy másságról. Az osztályvakság itthon is nagyon jelen van. Van egy jelentős kisebbség Magyarországon, amelynek a valós létszáma teljesen láthatatlan. Valójában senki nem foglalkozik azokkal melegekkel, akik vidéken élnek. De Budapesten belül is sokan vannak, akik nem férnek bele azokba a normákba, amelyeket a queer mozgalmak képviselnek. Nagyon fontos volt, hogy a tradicionális, érzékenyítő módszerekkel ellentétben ne egzotikus módon jelenjenek meg a történetek, és ne hangsúlyosan tragikus vagy súlyos részletek kerüljenek a középpontba. Azon gondolkodtam el, milyen érdekes lenne párbeszédbe lépni ennek a nem-normatív csoportnak a tagjaival,

milyen új látásmódokat tudnék felfedezni, az én prekoncepcióimat hogyan tudnám ledönteni. Arra jutottam, hogy ez a fajta párbeszéd, ami nagyon hiányzik a magyar közéletből, nagyon inspiráló lehetne.

Ebből a párbeszédből interjúkötetek lettek. Kikkel beszélgettél?

HG: Hat interjú készült, négy meleg férfival beszéltem, ebből ketten romák, a 25-30 év körüli

korosztályban; van a beszélgető partnereim között egy leszbikus nő; a hatodik interjú pedig egy párral készült. Sajnos nőket sokkal nehezebb megszólaltatni, sokkal kevésbé voltak nyitottak a beszélgetésre. A pár, akikkel párbeszédbe léptem, két transznemű nő, és leszbikus kapcsolatban élnek egymással egy egészen kicsi faluban. Az alanyok megtalálása nagyon nehéz folyamat volt, ami tisztán leírja, milyen a helyzet Magyarországon. Az összes vidéki szervezettel, akik LGBTQ jogokkal foglalkoznak, felvettem a kapcsolatot és annyit kértem tőlük, hogy kössenek össze olyan emberekkel, akik nem Budapesten élnek, és nem értelmiségiek. Nagyon kevés ilyen kapcsolatuk volt, persze ez nem feltétlenül az ő hibájuk. Akikkel végül mégis kapcsolatba kerültem, azoknak a fele válaszolt a levelemre, és az ötödével lett interjú. Mindig én próbáltam elutazni oda, ahol élnek, és egy semleges helyen próbáltunk találkozni, az alap tudományos etikai szabályoknak megfelelően.

Mindegyik könyv elején ugyanaz a beköszönő szöveg:

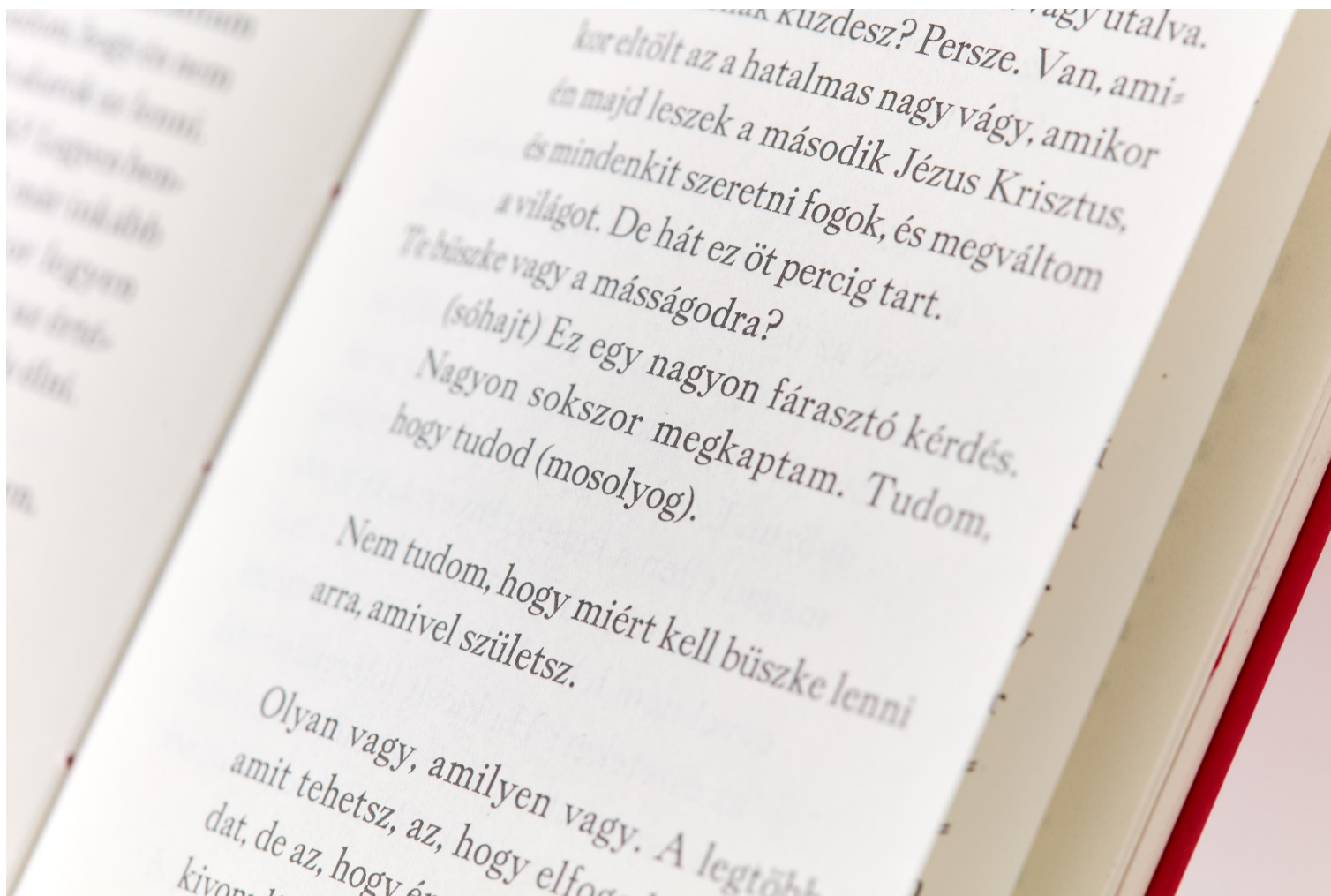
“Kedves Olvasó! Veszélyes vagy. Ezért pár dolgot tisztáznunk kell. Súlyosan empátiahiányos világban élünk, de az alábbi elbeszélések nem azért vannak most a kezdedben, mert érzékenyíteni szeretnénk téged. Te már éppen elég érzékeny vagy, különösen a téged fenyegető veszélyekre. A veszélyről viszont beszélnünk kell.”

Milyen viszonyban vagy a “kedves olvasóval”, aki megnézi a kiállítást? Miért nevezed veszélyesnek?

Azért is, mert a nyilvánosság előtt folytatott LMBTQ jogi diskurzus sok szempontból tele van káros liberális normákkal, és az olvasók is sokszor ezekkel állhatnak neki az olvasásnak, tehát tele vannak veszélyes prekonceptiókkal. A legtöbb civil szervezet, akitivisták mozgalom hívószavai azok, hogy “legyél bátor, büszke, legyél különleges, vállald az egyediséged”. Ezekkel az interjúalanyaim nem tudnak azonosulni. Nem csak azért, mert sokszor valódi veszélybe kerülnek, hanem azért is, mert nem feltétlenül akarnak büszkének lenni a másságukra. “Nem tudom miért kellene büszkének lennem arra, amivel születtem”, mondja egyikük.

Mit kérdeztél az interjúalanyaidtól?

HG: Nagyjából mindenkitől ugyanazokat kérdeztem, a családjukról, hol nőttek fel, gyerekkor, intézmények, milyenek a mindennapjaik. A legtöbben hajnalban kelnek, nagyon megterhelő mindennapjaik vannak. A másságukról kérdeztem őket, hogyan fogadta ezt a környezetük. Volt pár fogalom, ami engem különösen foglalkoztatott, mint a kudarcélmény, vagy a szégyen. Általában azt mondták, hogy soha nem szégyellték a másságukat, de egy fiú azt mondta, hogy soha nem szégyellte, hogy meleg, de azt, hogy valakivel rosszul viselkedett, hogy lyukas a nadrágja vagy nem elég művelt, azt szégyellte. Nem feltétlenül azok a válaszok érkeztek, amiket a prekonceptióim feltételeztek volna. A beszélgetések legvégén mindenkitől megkérdeztem, hogy szerintük ki a legveszélyesebb ember. Ez egy absztrakt kérdés volt, a válaszuk pedig az egyes kötetek címe lett.

A könyvek mint műalkotások vannak kiállítva. Formára, tapintásra is egyediek, megkomponáltak. Mind a hat könyvből ez az egy példány készült, ami csak a kiállításon olvasható?

HG: A könyveket magyarul és angolul is lehet olvasni, Pálhegyi Flóra, aki a kiadványtervet és a tördelést készítette, néhol kiemelt részeket, amik szerintem fontosak. Csak egy példány van minden darabból, egyik sincs rögzítve. A közönségbe vetett bizalom, hogy nem fogja hazavinni senki, hanem lehetővé teszi, hogy más is olvashassa őket, mert nincs másik.

Azért lesz a könyveknek utóélete a kiállításon túl is?

HG: Nem volt róla szó. Az interjúalanyok úgy egyeztek bele, hogy csak a kiállításon olvashatóak. Tisztázni kellene a helyzetet, hogy konszenzuális legyen. De nagyon jó lenne, ha megjelenének a kötetek könyvként, akár kiállítási katalógusként.

Míg a korábbi munkáid alapanyaga leginkább a méhviasz volt, ez az élővilágból vett jól formálható alapanyag, most inkább porcelánnal dolgozol. Hogyan próbáltad a párbeszédet, amire a munkád fókuszál, leképezni?

HG: Szeretek olyan anyagokkal foglalkozni, amik sebezhetőnek tűnnek, de valójában nagyon ellenállóak. Ilyen a méhviasz, amivel évek óta dolgozom. Most a porcelánt választottam, ezen belül a porcelán nippet, aminek nagyon hosszú és érdekes kultúrtörténete van, onnantól kezdve hogy a Kínában, a 6. században felfedezett porcelán hogyan érkezett el végül Európába, ahol a királyi udvarokban drágakőként kezelték. Érdekes, hogyan csorgott le a társadalom minden rétegébe, egészen addig, hogy a Szovjetunióban mindenkinek kellett legyen otthon egy Gagarin-figurája vagy Lenin-feje porcelánból. Engem azok a porcelán nippek izgattak, amik a vidéki életet mutatják be romantizálva, idillikus jelentekben: pásztorfű, őzgida, kislány lúddal. Azon gondolkodtam, hogyan lehetne ezeket kiforgatni. Hogyan lehet árnyaltabb üzenetet belerakni a jelenetbe, de úgy, hogy ne reprezentációs vagy illusztratív szerepet töltsön be.

A porcelánkészítés hosszú folyamat. A kész porcelán nagyon sérülékeny, egy üreges héj, a figurákat egyenként kell retusálni. Először alacsony hőfokon égetjük ki, bemázazzuk, aztán magas hőfokon megismétlődik az égetés. Mindebben Lakatos Ábel volt a nélkülözhetetlen segítségem. Számtalan helyzet adódik, amikor az egész kudarcba fulladhat. A körtáncban táncoló alakot például úgy terveztem, hogy ki vannak tárva a karjai, ami kiégetéskor kihívást jelentett. Erre jelent megoldást, statikai választ a köpeny, ami megtartja a karokat. De a köpenynek nagyon szép áthallásai vannak: bujkálás, titkolózás, a köpönyegforgatás.

A terem közepén kapott helyet az említett körtánc hat táncoló alakkal. Van ezen kívül három kisplasztika installáció a terem különböző pontjain. Hogyan jöttek létre a kompozíciók?

HG: A körtánc az első interjúalanyomhoz kötődik. Az egyik kérdésem az interjúalanyaimhoz, hogy milyen módon dolgozzák fel az elnyomást, maga is egy privilegizált szempont, mert nem mindenkinek adatik meg, hogy feldolgozza az őt érő traumákat. Van aki azt mondta: "Én mindenből tanulok." Az első interjúalanyom azonban azt válaszolta, hogy azt szokta magának ismételtetni: "Ez nem rólam szól." Ez engem nagyon megütött, mert ezt én is sokszor szoktam ismételtetni, ha rendszerszintű elnyomás ér. De van itt egy elképesztő ambivalencia, mert az elnyomás nem személyesen neki szól, mégis az ő életét befolyásolja. "Ez nem rólam szól", mintha egy ismétlődő mantra, fohász vagy ima lenne. Erről jutott eszembe a körtánc. Ugyanaz az alak táncol saját magával körbe, végtelenített körforgásban. Ez az ambivalens jelenet lett a kiállítás központi eleme.

Az oltárszerű installációnál két mutató alak van, akik egyszerre mutatnak arra, aki szemben áll velük és sajátmagukra. Ez a gesztus arra ad egyfajta választ, hogy ki a legveszélyesebb ember. Az egyikre tettem egy csomó tüskés redőt, ez teljesen egyedi darab.

A harmadik porcelán nipp egy konkrét történetről mintázódott, de nem interjúalanyról. Az egyik interjúalanyom, amikor már véget ért a felvétel, elmesélte, hogy a közelében él egy idősebb ember, aki interszexuális vagyis női és férfi nemi szervekkel is született. Ő nem akart interjút adni. Azért megtudtam, hogy élete során dolgozott pásztorként is, mikor is számaron közlekedett. Mivel nagyon magas növésű, lelógtak a lábai. Megtetszett a számaronnal összenőtt hatlábú ember szimbolikája. Azt a nevet adtam neki, hogy "A falu bolondja". A beszélgetések visszatérő motívuma a falu bolondja, aki általában meleg férfi, fodrász vagy műkörmös, bizalmi viszonya van főleg a falu közösségének női tagjaival. A másságával járó szégyent úgy tudja elfogadtatni, hogy viccet csinál belőle. A szégyen és a humor ötvözete szépen rimel a számaron közlekedő emberre, mivel kulturálisan a számarat a szégyennel párosítjuk. Ezt a nippet a tér szélére raktam, mert ez az alak általában a közösség perifériáján él. Valaki, akinek van egy specifikus tudása, akin lehet nevetni, de valójában nincs bevonva.

Ezek a porcelán nipppek mind fehér színűek.

HG: Nem akartam megszínezni őket. Az ókori szobrokat szinte fehéreként látjuk a múzeumokban pedig ezek színesek és mai szemmel nézve giccsesek voltak. A klasszicizmusban sikálták őket fehérre. Szerettem volna a fehér színt a sötétebb történetekkel kontrasztba állítani.

“A legveszélyesebb ember” címet viseli egy öt perces loopban látható film, amiben mint narrátor vagy mesélő kijelented, hogy: “Veszélyes vagyok”, és hogy miért és milyen módon veszélyes. Közben ropog tűz, és megjelennek a kiállítási térben kisplasztikaként látható porcelán figurák.

HG: Ez egy frontálisabb installáció, ahol a nézővel szemtől szemben tudok megjelenni. Beleállok ebbe a helyzetbe, a veszélyt saját magamon keresztül fogalmazom meg, absztrakt szinten. Fontos volt, hogy ne morálisan felsőbbrendű pozícióból alakítsam ezt a kiállítást. A szobrokat és az alapanyagokat is lehet benne látni, az agyagot, a gipszet, archaikus módon. Nem maradhat ki a tűz, amiben a porcelánippek elképesztő hőfokon kristályosodnak ki. Az interjúalanyokról is elmondható, hogy elképesztő nyomás alatt válnak ellenállóvá. A forgatáson nem használtunk más világítást, így nagyon közel kellett jönnöm a tűzhöz, ami lassan sütögette a lábszáram, a szikrák beleszálltak a hajamba, a ruháimat is kilyukasztották. Tehát veszélyes helyzetben forgattunk.

Egy másik, egy faun-témájú installációdban fontos gesztus a maszkviselés: a művész a faun álarcát veszi magára, akként jelenik meg. Itt magadra vonatkoztatod a veszélyességet. Mennyire azonosultál a beszélgető partnereiddel az interjúk során? Vagy mennyire volt fontos, hogy mégis kívülálló maradj?

HG: Muszáj bizonyos szinten kívülállónak maradni, mert az szereplők kemény történeteket mesélnek. Tudatosan kell csinálni, mert őket is megsebezhetem vele, ha nem helyénvaló véleményt mondok. De ez nem jelenti azt, hogy ne azonosulnék velük, nagyon megrázó dolgok ezek nekem is. Én nyilván teljesen más környezetben szocializálódtam, privilégiumokkal élek együtt. Az hogy én meleg vagyok és ezért érnek atrocitások, az sokkal felszínesebben, esetleg ideológiai szinten érint, míg a könyvekben olyan történeteket lehet olvasni, hogy a munkájukat veszítik el, az otthonuk kerül veszélybe, a testi épségük. Egzisztenciális szinten nagyon mélyen érinti őket, nagyobb a tétje ennek a büszke bátor kimondásnak. Erre próbáltam is reflektálni. Volt, hogy beszélgetés közben derült ki, milyen kulturális szakadék van közöttünk. Amikor például egy nógrádi roma fiúval beszélgettem, aki egy gyárban dolgozik napközben, hajnalban jön érte a busz, aztán hazaér, eszik valamit és aztán műkörmöt épít a faluban. Megkérdeztem tőle, hogy az identitásának milyen fontos része, hogy ő meleg. Erre nem tudott válaszolni, ezért megkérdeztem még kétszer máshogy, de nem vitt tovább. Nem voltam jól felkészülve. Ugyanakkor nagyon fontos hogy a kisebbségi tapasztalatoknak van egy társadalmi vertikálitása, sok esetben áthatnak több társadalmi réteget is. Létrejön egy megértés köztünk, mert a vertikálitás összeköt minket. De nagyon fontos, hogy interszekcionális módon, és ne identitáspolitikai fókusszal nézzünk rájuk.

Fotó: Kinter Alexandra

Azt sugallja a kiállítás egésze, hogy az ellentmondásokat nem akard feloldani, vagyis maradjunk meg annál, hogy ezek ellentmondásos dolgok.

HG: A legfontosabb az ambivalencia. Kulturális szintéren az összes polarizált helyzet egyik kulcs momentuma, hogy nem vagyunk képesek elfogadni az ellentmondásos narratívákat, az emberi ambivalenciát. Nem érezzük biztonságban magunkat miattuk. Pedig az egyik legfontosabb tanulság, hogy nem lehet feloldani őket.

Igazából nehéz integratívan gondolkodni. Vannak ideológiai csapdák: amikor felállítunk magunkkal szemben egy ellenségképet, és elfelejtjük a párbeszédet, amivel a polarizált helyzetet fel lehetne oldani. De ez nem magyar jelenség. Egyébként Írországban Limerick cityben augusztus 29-én nyílik az EVA Biennále, ami kapcsolatban áll az OFF-fal, ahol “A legveszélyesebb ember”-projekt is meg fog jelenni [https://www.eva.ie/]. Izgalmas lesz, hogy Nyugat-Európában mit tudnak mondani ezek a történetek.

Az OFF-Biennále Budapest záróhétfőjén június 15-én vasárnap, 12:30-kor az alkotó, Horváth Gideon tart tárlatvezetést, az *ezek a falak nem minket védenek* című, a Városháza téren található Merlinben megrendezett kiállításon.

Enteriőrök: Biró Dávid

[A méhviasz farmakokinetikája](#)

Február 24-től volt látható Horváth Gideon Myths of Vulnerability – A sebezhetőség mítoszai című kiállítása a Glassyard Gallery-ben. Április 18-án a művész Frazon Zsófiával közös vezetése zárja a tárlatot.

[„Nem tudom, mikor váltam faunná”](#)

Horváth Gideon egyéni kiállítása, a Faun realness február 5-ig látogatható az ISBN könyv+galériában. A tárlat a görög mitológiából ismerős faun alakjának kortárs megjelenítésére tesz kísérletet – személyes élményekből építkezve. A kiállítás apropóján Horváth Gideon az ISBN szervezésében Zoomon mesélt a műegyüttesről – mi pedig annyira kedveltük ezt az artist talkot, hogy megkértük, írásban is ossza meg velünk.

[Adatkezelés](#)
[Szerzőinknek](#)
[Hirdetőinknek](#)
[Impresszum](#)

© 2019 Artmagazin - Minden jog fenntartva.